

**ТЕМА 14. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ ПІД ВЛАДОЮ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ
у другій половині XVI - першій половині XVII століть**

II. Тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Позначте подію, що відбулася 1 липня 1569 р.:

- А прийняття Другого Литовського статуту;
- Б укладення Люблінської унії;
- В смерть польського короля Сигізмунда II Августа;
- Г Прийняття Третього Литовського статуту.

2. Позначте ім'я та прізвище особи, якої стосується цей опис: *"Противник Люблінської унії. Маршалок волинський, воєвода київський, сенатор. Претендент на польський престол та московський трон. Найбагатший, після короля, землевласник у Речі Посполитій. Засновник академії, друкарні в Острозі. Послідовний захисник українських політичних прав":*

- А Криштоф Збараський;
- Б Стефан Баторій;
- В Сигізмунд II Август;
- Г Василь-Костянтин Острозький.

3. Позначте термін, що означає станово-представницький орган Речі Посполитої, котрий здійснює законодавчі повноваження:

- А народні збори;
- Б сейм;
- В боярська рада;
- Г Генеральні штати.

4. Позначте назву воєводства, яке поряд із Руським, Белзьким, Подільським, Волинським та Київським, утворило окрему польську адміністративно-територіальну одиницю на українських землях:

- А Чернігівське;
- Б Берестейське;
- В Підляське;
- Г Брацлавське.

5. Позначте дату, коли відбулася подія, описана в цьому документі: *"Ми, Сигізмунд Август... оголошуємо даною грамотою таке: ... щоб завершене було те з'єднання, або унія, Великого князівства Литовського з королівством Польським... На майбутній час унія не тільки не може бути перервана і розладнана, а щоб приносила такі плоди, які могли б дати польському й литовському народам мир..., а потім справу і окрасу..."*

- А 1385 р.;
- Б 1569 р.;
- В 1572 р.;
- Г 1596 р.

III. Тестові завдання з вибором декількох правильних відповідей

1. Позначте ознаки самостійності, що їх зберігало Велике князівство Литовське після укладення Люблінської унії (6 відповідей):

- А. королівська посада;
- Б. символіка: печатка і герб;
- В. законодавчий орган - сейм;
- Г. адміністрація;
- Д. збройні сили;
- Е. грошова одиниця;
- Є. фінанси - скарб;
- Ж. руська мова;
- З. законодавча база - Литовські статuti

3. Позначте наслідки прийняття Люблінської унії для українських земель (4 відповідей):

- А. втрата українською шляхтою провідної ролі у суспільстві;
- Б. збільшення чисельності українських міст, що отримали право на самоуправління;
- В. посилення впливу католицької церкви;
- Г. послаблення впливу католицької церкви;
- Д. зростання економічного впливу на українське міщанство та селянство;
- Е. розширення сфери вживання руської мови;
- Є. втрата українських національних особливостей та культурних традицій!

5. Позначте українські воєводства, що стали одиницями адміністративно-територіального устрою у Речі Посполитій (6 відповідей):

- А. Руське воєводство;
- Б. Белзьке воєводство;
- В. Підляське воєводство;
- Г. Подільське воєводство;
- Д. Холмське воєводство;
- Е. Волинське воєводство;
- Є. Брацлавське воєводство;
- Ж. Берестейське воєводство;
- З. Київське воєводство.

IV. Тестові завдання на встановлення відповідностей

1. Установіть відповідності між датами та подіями:

А. 1385 р.;	1. утворення Речі Посполитої;
Б. 1569 р.;	2. укладення Городельської унії;
В. 1588 р.;	3. укладення Кревської унії;
Г. 1413 р.;	4. прийняття Третього Литовського статуту;
Д. 1557 р.	5. прийняття "Уставу на волоки";
	6. видання "Острозької Біблії".

2. Установіть відповідності між термінами та їх визначеннями

А. магнат;	1. союз, об'єднання держав на основі договірних зобов'язань;
Б. шляхта;	2. багатий землевласник, аристократ, представник еліти Речі Посполитої;
В. унія;	3. найвищий виборний орган законодавчої влади у Речі Посполитій;
Г. фільварок;	4. об'єднання держав під владою одного монарха;
Д. сейм.	5. велике багатогалузеве господарство, де вирощували, переробляли сільськогосподарську продукцію, що призначалася виключно для збуту;
	6. привілейована частина суспільства, військово-службовий стан у Речі Посполитій.

3. Установіть відповідності між особами та подіями української історії XV-XVI ст.:

А. Сигізмунд II Август;	1. видання «Острозької Біблії»
Б. Василь-Костянтин Острозький;	2. перемога над татарами на ріці Ольшаниця (Київщина);
В. Костянтин Острозький;	3. укладення Кревської унії;
Г. Ягайло Ольгердович.	4. прийняття Третього Литовського статуту;
	5. укладення Люблінської унії.

4. Установіть відповідності між назвами українських воєводств Речі Посполитої та їх адміністративними центрами:

А. Руське воєводство;	1. Київ;
Б. Белзьке воєводство;	2. Луцьк;
В. Подільське воєводство;	3. Берестя;
Г. Волинське воєводство;	4. Львів;
Д. Брацлавське воєводство;	5. Кам'янець;
Е. Київське воєводство.	6. Брацлав;
	7. Белз.

5. Установіть відповідності між літописними уривками та подіями української історії XV-XVI ст.:

А. "Урядники призначаються тільки католицької віри поклонники і підвладні римській церкві";	1. татарські напади на українські землі;
Б. "На майбутній час унія не тільки не може бути перервана і розладнана, а щоб приносила такі плоди, які б могли дати в єдину державу Річ польському й литовському народам... більший і твердий мир і збереження в цілості...»	2. об'єднання Польщі та Литви в єдину державу Річ Посполита;

В "Если б человек или крестьянин за десять или за колькадесят миль, отшетчи, от боярина своего... - и тому боярину, чей он будет, до двадцати лет его искать вольно...";

Г "За річкою вогні гудять, Там татари полон ділять, Село наше запалили І багатства розграбили..."

3. надання українським містам права на самоврядування;

4. остаточне закріпачення селянства

5. зрівняння у правах української, литовської та польської шляхти католицького віросповідання,

V. Тестові завдання на встановлення правильної хронологічної або логічної послідовності

1. Розташуйте події української історії XIV-XVI ст. у хронологічній послідовності:

- А приєднання Галичини до складу Польського королівства;
- Б прийняття Другого Литовського статуту;
- В прийняття "Уставу на волоки";
- Г прийняття Третього Литовського статуту;
- Д укладення Люблінської унії.

2. Розташуйте постаті української історії XIV-XVI ст. у хронологічній послідовності:

- А Костянтин Острозький;
- Б Володимир Ольгердович;
- В Василь-Костянтин Острозький;
- Г Юрій II Болеслав;
- Д Дмитро Дедько.

5. Розташуйте основні польсько-литовські угоди XIV-XVI ст. у хронологічній послідовності:

- А Люблінська унія;
- Б Кревська унія;
- В Острівська унія;
- Г Городельська унія.

ТЕМА 15. УКРАЇНСЬКЕ КОЗАЦТВО наприкінці XV-у першій половині XVII століть

II. Тестові завдання з вибором однієї правильної відповіді

1. Позначте рік заснування Дмитром Вишневецьким першої Січі на о. Мала Хортиця:

- А 1566 р.; Б 1556 р.; В 1489 р.; Г 1577 р.

2. Позначте подію, що відбулася у 1616 р.:

- А молдавський похід Івана Підкови;
- Б похід козацького війська Петра Сагайдачного в Московію;
- В здобуття запорозькими козаками, очолюваними Петром Сагайдачним, турецької фортеці Кафи; Г козацьке повстання під проводом Тараса Федоровича.

3. Позначте ім'я та прізвище керівника козацького повстання 1591-1593 рр.:

- А Криштоф Косинський; Б Северин Наливайко; В Марко Жмайло; Г Тарас Федорович.

4. Позначте твердження, що не стосується життєпису Дмитра Вишневецького:

- А 1550 року призначений старостою черкаським і канівським;
- Б запрошений до Москви і як московський воєвода здійснював походи проти татар;
- В "... його скинули з вежі на гаки, вмуровані в стіни біля морської затоки дорогою з Константинополя до Галати...";
- Г перебував у татарському полоні понад 25 років.

5. Позначте слово, що означає назву козацького прапора:

- А пірнач; Б бунчук; В корогва; Г каламар.

6. Позначте твердження, що визначає обов'язки генерального осавула:

- А хоронитель гетьманського бунчука;
- Б опікун артилерії і військового постачання;
- В розпорядник фінансів, керівник та опікун козацького скарбу;
- Г виконувач обов'язків гетьманського ад'ютанта (помічника) у військових справах.

8. Позначте назву сусідньої із сучасною Україною держави, що займала помітне місце у зовнішньополітичній діяльності Дмитра Вишневецького, Івана Підкови,, Северина Наливайка та інших козацьких очільників

- А Московія Б Молдова В Угорщина Г Білорусь

7. Позначте назву урочища, де було розгромлено повстання, опис якого подано в цьому документі: "Утому 1595 році козак Наливайко, зібравши військо козаків, перш за все об'явився був на Поділлі, у Волохах, вдерся був і в турецькі землі, потім, повертаючись до Польщі, сплюндрував маєтки пана Калиновського, мстячись за те, що колись, ще, здається, батьком Калиновського, повішано було його, Наливайкового, батька...":

- А П'ятки; Б Солониця; В Кумейки; Г Жовнин.

9. Позначте назву угоди між козаками та Річчю Посполитою, звідки взято цей уривок: "... Призначаємо строк з 6 листопада по 18 грудня нового стилю поточного року. Протягом цих 6 тижнів козаки мусять скласти правильні реєстри, які не перевищують 6 тисяч із зазначенням скільки їх живе в кожному старостві... З числа 6000 козаків 1000 або більше... мусять перебувати на Низу за порогами...":

- А Деулінське перемир'я; Б Полянівський мирний договір;
В Куруківська угода; Г Переяславська угода.

10. Позначте назву документа, що забезпечив для Речі Посполитої десятиріччя "золотого спокою" (1638-1648):

- А Куруківська угода; Б Переяславська угода;
В Універсал Сигізмунда II Августа про утворення реєстрового козацтва;
Г "Ординація Війська Запорозького реєстрового, що перебуває на службі Речі Посполитої".

III. Тестові завдання з вибором кількох відповідей

1. Позначте дати, що стосуються козацьких повстань кінця XVI - першої половини XVII ст. (чотири відповіді):

- А 1577 р.; Б 1591-1593 рр.; В 1594-1596 рр.; Г 1618 р.;
Д 1621 р.; Е 1630 р.; Є 1632 р.; Ж 1637 – 1638 рр.

5. Позначте назви посад, що стосуються військового та адміністративного устрою Запорозької Січі (5 відповідей):

- А. кошовий Б. осавул В. бургомістр Г. курінний
Д. староста Е. писар Є. суддя Ж. каштелян

6. Позначте дати, імена, прізвища та терміни, що стосуються створення реєстрового козацтва (5 відповідей):

- А. 1563 р.; Б. 1572 р.; В. Сигізмунд II Август; Г. Стефан Баторій;
Д. реєстр; Е. джура; Є. місто Трахтемирів; Ж. острів Мала Хортиця.

10. Позначте умови Переяславської угоди 1630 р. між Річчю Посполитою та реєстровими козаками (3 відповіді):

- А встановлення реєстру чисельністю 6 тис. козаків
Б встановлення реєстру чисельністю 8 тис. козаків
В обрання гетьмана загальновійськовою радою та його затвердження польським урядом
Г обрання гетьмана загальновійськовою радою
Д позбавлення козаків права обирати старшину
Е підтвердження основних умов Куруківської угоди

IV. Тестові завдання на встановлення відповідностей

1. Установіть відповідності між датами та подіями:

- А. 1489 р. 1. участь козаків у Хотинській війні;
Б. 1572 р 2. ухвалення польським сеймом "Ординації Війська Запорозького...";
В 1621 р. 3. поява першої згадки про козаків у "Хроніці Польщі" Мартина Бельського;
Г. 1638 р. 4. створення першого загону реєстрових козаків;
 5. заснування першої Січі на острові Мала Хортиця.

3. Установіть відповідності між датами та іменами і прізвищами керівників козацьких повстань кінця XVI -20-30-х років XVII ст.:

- А. 1591 – 1593 рр. 1. Дмитро Вишневецький;
Б. 1594 – 1596 рр. 2. Тарас Федорович;
В. 1630 р. 3. Северин Наливайко;
Г. 1637 – 1638 рр. 4. Криштоф Косинський;
 5. Павло Павлюк, Яків Остряниця, Дмитро Гуня.

4. Установіть відповідності між іменами та прізвищами козацьких ватажків та фактами їх життєписів:

А Дмитро Вишневецький	1 молдавський господар, страчений на площі перед Львівською ратушею
Б Петро Сагайдачний	2 турецький бранець упродовж 25 років, козацький гетьман 1600-1602 рр.
В Самійло Кішка	3 козацький гетьман, герой Хотинської війни, ініціатор вступу Війська Запорозького до Київського братства
Г Іван Підкова	4 рідний брат одного з відомих викладачів Острозької академії, керівник козацького повстання, страчений у Варшаві
	5 засновник першої Січі на острові Мала Хортиця; герой легенд, переказів, пісень, де відомий під іменем Байда

5. Установіть відповідності між термінами й визначеннями:

А зимівник	1 відзнаки та атрибути влади козацького війська та старшини
Б пірнач	2 хутірське господарство, де, здебільшого, взимку проживали козаки, які не залишалися в Січі
В реєстр	3 найнижчий військовий підрозділ козацького війська (10-40 козаків); житло, де мешкали козаки
Г клейноди	4 ознака влади курінних отаманів або полковників
	5 спеціальний список козаків, які перебували на службі уряду Речі Посполитої

6. Установіть відповідності між датами та місцями польсько-козацьких битв кінця XVI – 20-30-х рр. XVII ст.

А 23-31 січня 1593 р.	1 Кумейки
Б 20 травня 1630 р.	2 Солониця
В 6 грудня 1637 р.	3 Жовнин
Г 31 травня – 10 червня 1638 р.	4 Переяслав
	5 П'ятки

7. Установіть відповідності між назвами міст козацької слави середини XVI-XVII ст. та сучасними українськими областями їх розташування:

А. місто Хотин;	1. Черкаська область;
Б. місто Переяслав;	2. Чернівецька область;
В. місто Канів;	3. Київська область;
Г. місто Ізмаїл.	4. Чернігівська область;
	5. Одеська область.

8. Установіть відповідності між назвами документів та їх основними положеннями:

А універсал Сигізмунда II Августа;	1. «Протягом цих 6 тижнів козаки мусять скласти правильні реєстри, що не перевищують 6 тисяч...»;
Б Куруківська угода;	2. прийняття на службу Речі Посполитої 300 козаків;
В Переяславська угода;	3. козацький реєстр устанавлювався в кількості 8 тисяч; козаки отримували право самостійно обирати собі гетьмана;
Г «Ординація Війська Запорозького.	4. козацький реєстр устанавлювався в кількості 40 тисяч, а вольності поширювалися на Київське, Брацлавське й Чернігівське воєводства;
	5. «На вічні часи позбавляємо козаків старшинства..., і бажаємо тих, кого в живих зберегло воєнне щастя, мати в стані простого народу, оберненого в хлопів... На місце старшого, який більше не буде вибиратись з-посеред козаків, ми будемо ставити старшого комісара...»

9. Установіть відповідності між назвами козацьких клейнодів та описом їх зовнішнього вигляду

А бунчук	1 бойовий прапор
Б короґва	2 палиця з насадженими на неї срібними «перами»
В литаври	3 ударний музичний інструмент
Г каламар	4 палиця з насадженими на неї мідними кулями та китицями кінського хвоста
	5 чорнильниця з гусячим пером

V. Тестові завдання на встановлення правильної хронологічної або логічної послідовності

1. Розташуйте бойові походи українського козацтва середини XVI – XVII ст. у хронологічній послідовності

- А Похід Івана Підкови на Молдову
- Б похід Петра Сагайдачного на Москву
- В похід Петра Сагайдачного на Кафу
- Г похід Самійла Кішки до Лівонії
- Д похід Михайла Дорошенка на Крим

3. Розташуйте назви Запорозьких Січей відповідно до хронологічної послідовності їх існування

- А Підпільненська Січ
- Б Хортицька Січ
- В Базавлуцька Січ
- Г Томаківська Січ
- Д Чортомлицька Січ
- Е Олешківська Січ
- Є Кам'янська Січ
- Ж Микитинська Січ

4. Розташуйте польсько-козацькі угоди першої половини XVII ст. у хронологічній послідовності

- А Роставицька угода
- Б Куруківська угода
- В Вільшанська угода
- Г Переяславська угода

7. Розташуйте уривки історичних документів та літературних творів у хронологічній послідовності:

- А "Непокірний козак на ім'я Сулима, підступно і таємно прокравшись із 800 козаками з моря до Дніпра, насмілювався напасти на фортецю яку його милість Владислав... звелів збудувати на першому дніпровському порозі...";
- Б "А в Варшаві на раді да судді судили, Да спалити Наливайка в волю присудили. Присудили Наливайка да ляхи спалити, Присудили козаченьки ляхам відомстити...";
- В "Обізвався Тарас Трясило Віру рятувати, Обізвався орел сизий, Та й дав ляхам знати!";
- Г "В Запорізьке він тікав славне лицарство.., Досягнув, що військо те в гетьмани обрало, Мужньо з ним воно татар, турків розбивало. Він за гетьманства свого взяв був місто Кафу..."

8. Розташуйте поняття і терміни з історії українського козацтва у хронологічній послідовності:

- А "Ординація Війська Запорозького...";
- Б козак;
- В "золотий спокій";
- Г реєстровий козак;
- Д "доба героїчних походів".

9. Розташуйте факти життєписів козацьких гетьманів середини XVI – XVII ст. у хронологічній послідовності

- А сотник князя Острозького, учасник придушення повстання Криштофа Косинського, підступно схоплений поляками в урочищі Солониця
- Б виходець із давнього шляхетського роду, керівник козацького повстання, приводом до якого став його особистий конфлікт із білоцерківським старостою Янушем Острозьким
- В французький інженер, архітектор, картограф, керівник спорудження фортеці Кодак, свої враження від перебування на українських теренах виклав у книзі «Опис України...»
- Г уродженець села Кульчиці, що на Львівщині, досконало володів технікою стрільби з лука, внаслідок чого й отримав своє прізвисько, з його ім'ям пов'язані найуспішніші бойові операції українського козацтва
- Д учасник походу Петра Сагайдачного на Москву, Хотинської війни; один із авторів та укладачів Куруківської угоди, дід гетьмана Петра Дорошенка